

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 360 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înșolază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și înscrișuri se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicații oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Cartea d-lui George Cătană.

Numele învățătorului George Cătană a intrat de mult în istoria culturală a Neamului nostru. În Bănat nu este sat, și aproape nu este casă în care să nu fi pătruns acest nume. Îl găsești în „lumea poveștilor”, în „chipuri și graiuri din Bănat”, în „Calendarul Românului” unde scrie cu o rară fidelitate, aproape dela apirifiția calendarului, de peste patruzeci de ani.

Dar cine din aretul acesta nu-și aduce aminte de comisarul școlar George Cătană, care venea an de an să vadă și să consemneze spori învățătorilor dela bieteile noastre școli confesionale? Nu avea acest prieten al școlii românești nimic din morga comisarilor unguri, proveniți din croitori și pantofari. Era amabil și îngăduitor și, nu știu, era respectul din ochii noștri de școlari? dar îl vedeam adus de ani, tomnatic, tot așa cum este astăzi după cei aproape 40 ani de dascălie.

Cu vocația dascălului confesional în suflet, George Cătană a umplut totdeauna strana cântăreților cu prezența lui și cu cărțile lui. Bărbatul acesta dintr'o bucată a avut totdeauna ca și astăzi o nemărginită dragoste pentru Casa Domnului. In ale sale „gânduri și îndemnuri creștinești”, (articol publicat în Calendarul Românului din 1929) se adresează cu un fel de apel către cetitori. Și încheie astfel: „dragă creștine! Pe când îți spun acestea, te invit cu toată dragostea ca să cercetezi, împreună cu toți ai casei sfânta biserică, în Dumineci și sărbători...”

Învățătorul confesional, miruit în legea străbună și cu nafura dreptei credințe crescut, a purtat grija ca și tineretul pe care îl vedea prosperând sub aripile sfintei biserici, să aibe la îndemâna sa o carte, cu cântări, cu pripele, psalmi aleși, irmoase, tropare și condace. Așa a luat ființă acum 35 de ani „Octoihul bogat sau alese cântări bisericesti”.

În mai puțin de cinci ani cartea s'a epuizat. Era căutată ca pânea caldă. Școala confesională era trup și suflet din trupul și sufletul bisericii. Cler și popor au format o unitate mare, puternică. În școala învățătorului, iar în biserică preotul preamăreau pe Dumnezeu și înțelepciunea Lui, rugându-se împreună și pentru izbăvirea noastră națională. Nu s'a găsit nimenea care să spună că învățătorul e... mirean. Mireanul George Cătană dădea școlarii pânea cea cerească, pe care ei o mâncau cu evlavie și se întăreau cu duhul.

La anul 1906 apare o nouă ediție îmbogățită de *alese cântări*, care se epuiză și ea destul de repede. De atunci am trecut prin multe și mari prefaceri. A fost războiul, a venit ceasul biruinței celei mari; cine se mai putea ocupa de asemenea lucruri?! De editarea unei asemenea cărți? Desigur că omul aproape uitat, dascălul George Cătană se frământa cu gândul aceasta. Și de fapt, după ce depărta din calea lucrului său greutatea ce mai erau, ne repuse în situația să avem iarăși „Octoihul bogat”. O carte cu adevărat bogată, simpatice la înfățișare și desigur tot atât de folositoare cântăreților cari o cer pe întrecute cu preoții.

În cartea învățătorului George Cătană, nu știu de ce, dar pare că văd și o muștrare. Câte ni-a dat omul acesta și ce i-am dat noi în schimb? Eu unul nu-mi aduc aminte să-l fi știut în corporațiile superioare ale bisericii noastre. Politică de asemenea nu a făcut, iar cari au făcut nu s'au gândit la o apreciere dreaptă pentru munca acestui apostol. George Cătană nu are încă „meritul cultural”, poate i s'a dat și lui distincția pe care o are comerciantul satului... Am văzut într'un calendar de acum câțiva ani o biografie a lui George Cătană.

Ce-i mai grav, n'a găsit pentru el nimic școala, elevii lui. Și cât a dat el școlii românești. Bisericii i-a dat și o fundațiune de 100.000 lei. Tare am dori să vedem ceasul recunoștinței!

Revendicări materiale.

Nu este ocazie, în care vorbindu-se de Biserică, să nu se amintească de rolul important ce l-a avut Biserica ortodoxă în trecutul nostru istoric, în conservarea ființei noastre naționale, ca propagatoare a culturii și ca păstrătoare a datinelor și obiceiurilor strămoșești. Și cu toate acestea nu există instituțiune care să îndure mai mult atacuri din partea celor chemați și nechemăți ca această „mamă a neamului românesc“. Atacurile sistematice ce s'au dat și se dau împotriva Bisericii și slujitorilor ei ne fac să ne examinăm atitudinea de până acum. Cu tânguirii în dreapta și în stânga nu mai merge, cel mult inspirăm milă. Un bun cunoscător al moravurilor politice dela noi D-l dr. Lupu a spus-o în congresul național bisericesc din toamna anului trecut: „Guvernele venind la conducere caută să formeze bugete și să taie dela aceia cari nu opun rezistență. Iată de ce e necesar să organizați rezistența spre a nu vă mai lăsa în voia soartei“.

Iar d-l Oct. Goga la congresul preoților din anul trecut a spus: „Biserica va fi respectată, când se va ști că preoții ei au în viața românească o atitudine dâră și luptătoare. În măsura în care veți ști să organizați și să afirmați drepturile Bisericii, în măsura aceia cauza d-voastră va trage în cumpăna politică a statului român“. Afirmățiunile făcute de cei doi bărbați de stat, ambii fii de preoți, ne vin ca un reproș pentru luptele sterile din trecut și ca un memento pentru luptele ce vom avea să le dăm în viitor.

Fără îndoială că guvernării noastre știu și nici noi preoțimea nu ne-am gândit — cum foarte judicios observă un preot în pagina bisericii din Universul — să organizăm o rezistență activă, înțeleg cu manifestații pe stradă sau greve. Suntem doar aceia, cari predicăm pacea și buna înțelegere între oameni și nici nu cadrează cu chemarea și demnitatea noastră. Dar putem organiza o rezistență pasivă, înțeleg organizarea întregii preoțimi într'un corp bine încheșat și disciplinat așa, ca însuș Statul să-i simtă forța și atunci își va putea revendica legitimizele sale drepturi cu mai multă ușurință ca până acum.

Nu puțin a contribuit la situația grea materială în care tânjim și legenda ce circulă, că preoția este o slujbă ușoară și că pentru munca ce o prestăm avem plată chiar prea mare. Profundă greșală, pentru că nu mulțimea treburilor face o slujbă ușoară sau grea, ci puterea de răspundere cu care este împreună cea slujbă.

Obicinuită cu concepția pozitivistă că nu-

mai ceea ce se vede există, lumea nu observă imediat activitatea preotului în mijlocul păstorilor. Nu observă imediat, pentru că roadele unei activități îndooseli în cele spirituale nu se pot vedea imediat, ci într'un timp mai îndelungat. A scris-o Renan cu mulă dreptate că în morală efortul valorează mai mult decât rezultatul. Dumnezeu răsplătește truda iar nu sccesul.

Dar chemat să activeze într'o parohie, preotul nu se poate mărgini numai la o activitate spirituală, când atâtea probleme culturale, sociale, economice sunt la ordinea zilei. El este doar un element viu în organismul social al unui popor. Nu poate trece nepăsător la auzul și văzul durerilor enoriașilor săi. Iată dar firescul cerc al activității preotului cât este de larg. Preoția este un apostolat din straja dimineții până'n noapte la ridicarea morală și materială a enoriașilor.

Întrebatu-s'au vreodată „cenzorii“ vieții noastre morale câtă energie nu cheltuește un preot — care numit într'o comună nu are unde să-și plece capul — când se apucă de zidirea unei case parohiale, sau a unui locaș de închinare Domnului. Să ne uităm la ceilalți factori sociali. Se interesează ofițerul să-și facă cazarmă sau învățătorul să-și zidească școală?

Le spunem toate aceste, căci nu mai înțelegem să ne ducem calvarul în muștenia de până acum. Apoi modestia exagerată este iarăș un fel de nemodestie zice un filozof. Da! cutezăm a o spune sus și tare, că pentru suferințele din trecut ca și pentru misiunile tot mai numeroase din viitor merităm o soartă mai bună.

Înțelegem, că vremurile sunt grele și cer jertfe. Le înțelegem și le simțim, căci avem inima românească. „Dar nevoile statului trebuie să reducă la toată lumea nu numai la o categorie“.

Nu cerem privilegiile speciale pe cari nici când nu le-am avut. Cerem o salarizare mai omenească prin care să fim puși la adăpost de grija zilei de mâne. Cerem și pe seama preoțimii o analogie de tratament de care se bucură corpul didactic. Iată unde am ajuns, să ne ținem de pulpana dascălimii. Prin aceasta nu voiesc să-i dejosesc sau să-i invidiez. Dar trebuie să revelăm faptul, că ei au avut o intuiție mai clară a mentalității politice din țara noastră. Pe lângă aceasta au mai avut și norocul de a avea un om al școalei, pe când noi până acum nu ne-am învrednicit de a fi avut un om al bisericii,

Frați preoți, drepturile sfinte nu se cerșesc, se cuceresc.

Pr. I. Munteanu

Săptămâna.

„Vameșul sta departe și nu îndrăznește nici ochii să și-i ridice spre cer; ci se bătea cu pumnul în piept și zicea: Dumnezeu al milă de mine păcătosul“.

Luca cap. 18, vers 15.

În săptămâna aceasta a apărut critica cărții: „*Les Prophètes d'Israel et les debuts du judaïsme*“ a lui Adolph Lods, de Ioan Coman. Marii profeti enumerați de Adolph Lods în lucrarea sa sunt: Amas, Osea, Isaia, Michea, Ieremia și Ezechiel. Abstrăgând de la însuși rolul cărții, care tratează fenomenul *inspirației profetice* și marele rol al *sugestiei* în călăuzirea spre monoteism a neamului lui Israel, cartea cuprinde cele patru puncte principale ale conținutului spiritual al mesagiului profetilor:

„1. Iehova pedepsește sau extermină poporul său, din pricina infidelității acestuia față de Creatorul său;

2. Iehova este singurul Dumnezeu, deci monoteismul sub forma sa cea mai pură;

3. Iehova este stăpânul întregii lumi, deci universalism;

4. Misiunea lui Israel în lume este de a converti pe toți oamenii la *dreptate* și *dragoste* pentru Iehova“ (p. 66).

„Profeții judecă și osândesc foarte sever poporul evreu, dar aceste judecăți și osândiri sunt de o înaltă ținută morală și de o aleasă spiritualitate“ (p. 67).

Prin prizma vederii lui Adolph Lods poți explica bine rostul cuvintelor Domnului Iisus Hristos: „...*Vă spun că cei adevărați drepti înaintea Domnului vor afla în curând dreptate înaintea Lui*“. Apoi în pilda vameșului și fariseului care a spus-o: „...*pentru unii cari se încredeau în sine-și, că sunt neprihăniți și disprețuiau pe ceilalți*...“ (Luca cap. 18, vers 9).

Domnul Iisus Hristos spunea în această pildă: Doi oameni s'au suit în templu să se roage, unul *fariseu* și altul *vameș*. Fariseul, bun cunoscător al legii, se mândrea în rugăciune că știe și respectează legea, cu zeciuială, post și rugăciune. Vameșul încărcat de păcate, stând la o parte în colțul întunecos, având conștiința — din fire — că a călcat mult legea, *cerea milă pentru păcatele sale*. Se simțea prin păcate departe de Domnul și-l ruga din suflet pentru iertare.

Auzise vameșul de profeții, prinsese ici colea frânturi din pedeapsa arătată de Domnul pentru călcarea legii, îi venise în ureche, că

Iehova este unicul ce poate mântui, simțea în firea lui universalitatea lui Iehova și în groaza pentru infidelitatea sa îl ruga din suflet pentru *milă și iertarea păcatelor sale*.

Și Domnul Iisus Hristos spune: „...*că mai degrabă omul acesta s'a pogorât neprihănit la casa sa*“ (Luca cap. 18, vers 14).

*

În epistola către Romani sf. apostol Pavel arată dogma și morala creștină în cea mai frumoasă splendoare și claritate. Sfântul apostol Pavel pleacă de la premisa că omul „*din fire cunoaște legea*“. Așadar deși condiția esențială către drumul spre mântuire este *cunoașterea legii*, totuși *înfăptuirii poruncilor Domnului — chiar din fire numai dacă ar face — sunt ceice într'a-devăr se mântuiesc*.

Adolph Lods — deși evreu — recunoaște că neamul său, cunoscător temeinic al cuvintelor Domnului prin profeti, nu este adevăratul împlinitor și pentru aceasta, după cuvintele profetilor a fost spulberat în toate unghiurile lumii.

Creștinismul de astăzi ne oteră dureroase confruntări între fariseii și vameșii zilelor noastre.

Dr. Tugomir Tóth, în cartea sa: „*Cred într'unul Domn Iisus Hristos*“, ne dă un exemplu clasic de felul cum se comportă „*creștinii*“ cunoscători ai legii. Scritorul polonez *Ossendowski* în descrierile sale de călătorie cuprinse în cartea „*Sufletul Saharei*“ arată o convorbire între o preoteasă păgână din Tunis și un francez intelectual.

Preoteasa impresionată de cele auzite despre Mântuitorul Hristos, roagă pe francez, să o învețe să se roage. Rușinat francezul răspunde: „Nu știu nici eu“.

*

Câți intelectuali, farisei și buni cunoscători în toate treburile publice, nu vor fi cari trebuie a se rușina că nu știu să se roage.

Fericit vameșul ce spunea:

„*Doamne fi milostiv mie păcătosului*“.

Pr. Traian Constantin.

Oficiile Parohiale restanțiere în plata abonamentului pro 1935 la Foaia Diecezană sunt invitate să achite abonamentul restant până la 1 Martie a. c. Contrar restanța va fi reținută din salarul pro Februarie a. c. al preotului purtător al Oficiului Parohial.

Din problemele bănățene.

De: Prof. Constantin Rudneanu.

Timpul nostru se caracterizează printr-o asiduă cercetare a diferitelor probleme bănățene. Din toate părțile oamenii de carte ai Banatului caută pe lângă preocupările lor zilnice să atace o chestiune generală, care privește soarta Românilor bănățeni.

Există o supremă chemare poate a gliei noastre strămoșești, care ne face să ne interesăm mai mult de noi, decât de alții mai îndepărtați.

Poate experiența tristă ce au putut-o constata intelectualii bănățeni i-a făcut ca să revie vechile documente de mândrie, când *Banatul* prin reprezentanții săi își spunea cuvântul hotărâtor în *problemele mari de politică națională* și acestea croiau drumuri noi pentru *lupte hotărâtoare*.

Azi, prea complexe sunt problemele, totuși bucuria noastră este și mai mare când vedem discuții vii între oamenii de cultură ai Banatului. Ecoul străbate ființa noastră, și'n mijlocul celor mai acerbe lupte, ne simțim adânc uniți prin comunitate de *idei scrise* sau rostite în toate frământările mari ale vieții noastre culturale și naționale.

De un timp încoaci Banatul e învinuit de un mare rău, de o mare plagă, care pe zi ce trece, devine tot mai amenințătoare, e vorba de însăși *viața poporului bănățan*, de *pieirea* Banatului, de *stingerea lui*, de aceea lentă *mistuire*, a *micșorării natalității în Banat*.

Problema depopulării Banatului, e o gravă și cu atât mai importantă problemă, de existența ei s'au ocupat de mult, diferiți oameni politici și de cultură din România.

Strigătul lor a făcut ca diferitele instituțiuni culturale specific bănățene să îmbrățișeze această problemă și să o discute cu toată seriozitatea. Toate categoriile de intelectuali din Banat, începând dela preot până la vlădică și dela dascăl până la viitorii miniștrii ai Banatului să îmbrățișeze cu multă căldură cauza națională a ameliorării, a înlăturării răului ce există în Banat, și a promovării vieții bănățenești.

Studiul recent al unui tânăr medic bănățean, care a făcut studii speciale în America, reîntors în Clujul somităților medicale, a început cercetarea minuțioasă, științifică a *problemei* depopulării Banatului.

E vorba de d-l Dr Petru Rămneanțu și valoroasa-i carte „*Studiu asupra depopulării Banatului*, cauzele depopulării”, rezultatele anchetei demografice din comuna Vărădia, jud. Caraș.

O lucrare care nu poate lipsi azi dela nici

un cercetător al vieții noastre bănățenești, elaborată cu multă precizie, precauțiune, iar materialul statistic documentar, ne arată multiplele cauze ale drumului, care duce populația unei comune din Banat în mormânt.

Sunt expuse aci atâtea rele cari se țin lanț, și de fiecare dată ni se dau și soluțiile necesare pentru înlăturarea răului.

Desprindem din cap. VI. Cauzele depopulării. Concluziile: „**Depopularea** care a avut loc în Vărădia s'a produs în mai mare parte prin deficit natural; numărul născuților vii încă dela 1871 a fost mai mic, decât numărul deceselor și'n mică parte prin emigrațiuni: trei sferturi din deficitul natural se datorește natalității scăzute și un sfert mortalității generale urcate.

I. a) **Natalitatea redusă** a avut loc îndeosebi în clasa populației cu nivel economic mai bun și'n cea cu nivel cultural și social superior. Natalitatea a scăzut în urma fertilității reduse a femeilor și nu în lipsă de femei în general, sau în special de femei cu epocă activă a vieții sexuale.

b) **Fecunditatea femeilor** sau numărul de sarcini pe cari le-a avut în medie o femeie în tot cursul vieții ei, a fost de 7, care este o cifră numai cu ceva mai redusă decât cea normală.

Femeile își reduc fecunditatea prin metode anticoncepționale, care sunt foarte frecvente în urma timpului lung, liber de sarcini până la termen. Dintre femeile anchetate 21% anticoncepționale cu efect sigur.

c) **Fertilitatea**, adică numărul de copii născuți vii, de cătră o singură femeie, în medie, atât pentru generația actuală, cât și pentru cea precedentă a fost numai de 2 copii.

Durata fertilității este extrem de scurtă, deasupra vârstei de 25 de ani femeile aproape nu mai nasc. Femeile înstărite au fertilitate mai mică decât femeile sărace. La fel femeile cari și-au început viața conjugală la vârstă tină sunt mai puțin fertile decât cele cari și-au început-o la vârsta dela 16—26 ani.

Fertilitatea redusă nu se datorește vârstei prea înaintate a căsătoriților dela data începutului vieții conjugale, nici unei diferențe prea mare dintre vârsta bărbatului și a femeii și nici unei fecundități prea mici.

d) **Avorturile provocate** constituiesc mijlocul principal prin care femeile își reduc fertilitatea. Din toate femeile anchetate 59% și-au provocat avorturi.

Numărul în medie de cinci sarcini ale unei femei, care formează diferența dintre fecunditate și fertilitate constituie media avorturilor pe car;

și le provoacă o femeie. Din totalul avorturilor, cele spontane au o proporție relativ mare, probabil însă, că multe din ele au fost tot provocate.

e) **Cauzele reducerii voite a fertilității**, prin avorturile provocate și prin mijloacele anticoncepționale, sunt: **vanitatea femeii și concepția materialistă a adulților.**

Aceste cauze primare cu caracter social au determinat **iubirea luxului în îmbrăcăminte**, începutul vieții conjugale a fetelor la o vârstă prematură, au împiedecat educația lor, au produs recăsătorii multiple și mențin proporția mare a concubinajelor și a căsătoriilor de probă.

Tot prin aceste cauze ale individualismului exagerat, unitatea biologică care este familia, a devenit o simplă formalitate labilă, contractată din interese materiale, secundată de multe neînțelegeri și frecvent desfăcută chiar atunci când a fost legată și la starea civilă.

II. a) **Mortalitatea** se menține urcată îndeosebi prin grupa relativ mare a populației care a trecut de vârsta de 60 ani și prin mortalitatea infantilă excesivă.

Proporția mortalității generale este urcată mai ales în populația care trăiește un standard igienic, cultural și social inferior.

b) **Mortalitatea infantilă** are proporții urcate, datorită îndeosebi lipsei de educație generală a mamelor și frecvenței mari a copiilor nelegitimi.

c) **Cauzele de deces** mai importante sunt: tuberculoza la adolescenți și adulți și bolile primei copilării.

III. **Emigrațiunile** sunt formate din numărul băeților cari au învățat meserii sau profesii intelectuale.

IV. a) **Sănătatea fizică a bărbaților** adolescenți și adulți este normală.

b) **Femeile** suferă frecvent de afecțiuni cronice ale organelor genitale. Jumătate din femeile sterile au acuze genitale, iar dintre acestea 78% precizează, că afecțiunea își are debutul în urma avorturilor provocate.

c) Cea mai răspândită boală cronică în populația generală este **tuberculoza de toate formele** (pp. 74—76).

Aceste concluzii ne pun pe gânduri, ele ne arată decadența unei frunțe comune a Banatului de pe valea Carașului. Din studiul științific în forma prezentată de d-l Dr Petru Rămneanțu putem cunoaște *importanța studiului problemei depopulării Banatului*. Soluțiile vor fi și ele multiple, ele trebuiesc iarăși bine analizate și apoi aplicate de toți cei chemați ca să lucreze în acest colț de țară mândră, care-i **Banatul**.

Biserica ortodoxă

în slujba idealului național.

(Continuare)

Dragostea și cultul pentru biserica și credința ortodoxă, din potirul căreia se împărtășiau: domn, boieri și popor o știu admirabil spori acei domni cari ctitorisind mulțimea lăcașurilor sfinte, s'au cerut înmormântați în aceste sfinte ale lor ctitorii... Și dacă odinioară plângea poporul și o plâng astăzi paginile istoriei nepărtinitoare: răpirea Bucovinei de-acum aproape două sute de ani, e că acolo în biserica de sub geana codrului, străjuită de peștera lui Daniil Sihastrul dormie Ștefan, Domn cel Mare, în pământ înstrăinat, sub cer cu alte sărbători și alte obiceiuri. Aici sta durerea obștei, pe care poezii încă nu ni-au cântat-o în destul de duioase stihuri...

Ștefan — Domnul Moldovei, Putna mânăstirea lui, unde atletul creștinătății se odihnea după cele peste una sută bătălii împotriva Turcilor; biserica ortodoxă apărută și îmbrățișată în somnul lui de veci — toate aceste idei constituiau o unică și mare idee, cum unul a fost Ștefan cântat în Putna, în Banat, în Dorohoiu și pe cele trei ape ale Crișurilor...

Blocul acesta de simțiri știut sub numele de „legea” românească, trezi de timpuriu luarea aminte a străinilor neîmpacați cu tăria noastră sufletească, isvorită din credința ortodoxă.

În locul unei aprecieri pentru vitejia ce am sămănat între păgâni în cele bătălii ale creștinătății, am avut parte de prigoniri. Ștefan, numit de Papii apusului atletul lui Hristos, fu îmbrâncit în odihna-i dreaptă când la 1775 Austrieii, oarbele instrumente ale aceleorași Papi, îi mutară mormântul odată cu Patria lui...

Dealtfel momentul acesta barbar este numai unul în nesfârșitul șir de greutăți și mucenicii cu cari ne-au gratificat usurpatorii drepturilor noastre străbune. Ca la ei acas în Ardeal și Banat, Habsburgii catolici, calvinii sași ori Sârbii — din păcate ortodoxi și ei — au început târguială pe neprescriptibilele noastre drepturi asupra pământului acesta sfânt.

Întâia țintă li-a fost atunci — ca și astăzi — Biserica ortodoxă, cheia de boltă a ființei noastre etnice și naționale. Nu mă voi încumeta să Vă duc în veacurile nesfârșitelor asupriri în cari au fost svârșiți înaintașii noștri, dar cele câteva date ne vor arăta măsura durerilor îndurate ca și roada fericită care alipindu-ne mai înadins la credința străbună, datu-ni-a acum seninătatea veacului de față.

Au cunoscut acești patentati uzurpatori de drepturi secretul tăriei noastre care ni-l înfățișează lapidar mult regretatul Aurel C. Popovici: „evanghelia lui Hristos care ne-a făcut pe noi, dintr'o prăfărie de indivizi *ex toto orbe romano*, un popor, după o pregătire morală aproape bimilenară, tot numai ea, această credința în evanghelie ne poate face, ce a făcut și din alte popoare, o națiune“.¹⁾

Asupra bisericii ortodoxe au pornit ei asalt, cu atât mai blamabil că a fost dirijat din incintele catolicismului papal, gata să ia orice formă în calea scopului urmărit. O slăbiciune, un interes momentan, o defecțiune, totul a fost exploatat cu o diabolică măiestrie și cu o stăruință nedemnă de cauza lui Hristos, în numele Căruia operau. În 1700 când ni-au forțat unitatea aproape bimilenară, desigur nu se gândiau numai la întărirea unei oarecare partide ardeleni cum pare să afirme d-l profesor universitar Silviu Dragomir în a sa „Istorie a desrobirii religioase a Românilor din Ardeal“. Căci — ironie — catolici, calvini, sași și secuii căutau pe întrecute să-și îngroașe numărul aderenților cu suflete vâdate dintre Români, dar în schimb drepturi nu le dădeau, nu-i recunoșteau ca popor distinct, iar biserica abia de le-o tolerau în nebuna lor pornire. Ce vădește această împrejurare decât recunoașterea tăriei românești prin credința ortodoxă și iarăși distrugerea acelei țării numai prin uneltiri și prigoane împotriva credinții și a bisericii ortodoxe. În lucrarea citată a ilustrului profesor pe un întins de aproape 1000 pagini se desfășură o dramă de proporțiile sfințelor pătămări descrise pe întinsul celor patru evanghelii creștine. Atât s'a lungit martiriul nostru în timp și în spațiu, că lacrimi n'au mai fost pentru ca să-l plângem.

E îngrozitoare, iubiți cetitori deslănțuirea de forțe provocată de asupritori, împotriva bisericilor și a părinților părinților noștri; porniți erau să extermină din lăcașurile sfinte și din suflete credința pe care ni-a dat-o însuș Fiul lui Dumnezeu. Tunurile lui Bucov ca și faimoasa închisoare din Kuffstein au rămas în amintirea bătrânilor noștri ca niște preludii apocaliptice...

După acestea toate este uimitor, cum în vârtejul celor mai crunte porniri un episcop mai apoi mitropolit reface oastea dreptcredincioșilor, ba dă bisericii noastre organizația în care ca n'tr'o cetățue simțul național se întărește din aceeași ofrandă morală și contribuție sufletească a tuturor fiilor săi. *Trebue să admitem, onorate*

cetitor, intervenția providenței divine, socotitoare de oropsirea noastră cea necurmată!

Organizația nemuritorului Andrei Șaguna, cu colaborarea capitală a bănațenilor bravi Andrei și Alexandru Mocioni, Gh. Ioanovici și Vichentic Babeș — cunoscută sub numele de Statut organic — asigură prin biserică o nouă eră de prielnică dezvoltare sentimentului și prin acesta, ideii naționale. Prin strânsa solidarizare a creștinilor în jurul bisericii și a intereselor ei, prin excelență a intereselor culturale prin crearea școlilor confesionale, s'a dat ideii naționale un instrument sigur de izbândă. Aceste școli confesionale urgisite, păstrau dezvoltarea limbei, a portului, a comorilor noastre sufletești; acolo auziai în voce „cântecul ginteii latine“, „doina“ și de-acolo se instruau colindătorii, doiniștii, propagandiștii datinelor și printr'ânsele a ideii naționale.

Fără aceste școale, deasupra cărora trona majestuoasa operă a lui Ioan Popasu — liceul din Brașov — trupurile ca și sufletele noastre ar fi îngrașat nesățioasele poște ale asupritorilor și urma noastră pierdută era pentru istorie... Preoții și învățătorii, cărora li se puneau cătușe de aur pe mâni, au schimbat aurul cu cătușa pierzării, a sărăciei și a urgiei: ei au contribuit enorm la păstrarea ideii naționale în cele mai critice epoce ale acesteia.

Iată dar cinstiți români în sumare cuvinte isprava lor, ce se deslusește așa de senin oricărei perspective istorice. Nici în prezent o despărțire de biserică, atacată azi de toți dușmanii națiunii noastre nu este decât o dezertare în tabăra acestora. Căci după cuvintele aceluiaș învățat bănațan Aurel C. Popovici, atât de apreciat astăzi: „Evanghelia lui Hristos care ea singură a stors simțire până și din sufletul de piatră al floroșilor barbari, a miliarde de barbari, care a făcut apoi din ei cele mai nobile națiuni ale Europei, — ne-a unit într'o singură limbă, ne-a susținut și dezvoltat, numai ea ne poate susține și desvolta mai departe ca individualitate etnică-morală, distinctă între altele, numai asemănătoare între ele în omenire, iar egale numai în fața lui Dumnezeu“.

(Sfârșit)

Să ne ținem de cele trecute: ele pot să ne scape de peire. Să ne ținem de obiceiurile strămoșești, atât cât nu sunt împotriva dreptei cugetări. Să ne ținem de limba, de istoria noastră, cum se ține un om în primejdie de a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare.

1) Aurel C. Popovici: Naționalism sau democrație.

ȘTIRI

Hirotoniri. Prea Sfințitul nostru episcop a binevoit să hirotonească săptămâna trecută pe *Pavel Bogoevici*, capelan în *Bănia* și pe *Vasile Serafin* ales preot în *Srediștea-mică*.

Conferințe. Duminică în 16 Februarie a. c. ora 5¹/₂ în cadrele soc. culturale Astra Caransebeș în sala festivă a liceului „Traian Doda” se va ține conferința distinsului medic — conferințiar universitar dela Fac. de Medicină, a d-lui Dr Petru Rămneanțu despre „Depopularea Banatului”.

Subiectul acesta prezintă o deosebită importanță.

Promoție. Sâmbătă în 8 Februarie a. c. cu mare solemnitatea a fost promovat doctor în teologie profesorul dela Academia noastră teologică Zeno Munteanu. Protomotor a fost d-l prof. univ. Dr Vasile Loichiță, senator. Teza, de conținut dogmatic, a fost bine apreciată de comisia examinatoare. Felicităm pe noul doctor, care este un element valoros și un profesor conștuit de chemarea sa.

Preoții tineri la lucru. Înregistrăm cu multă plăcere că preoții noștri tineri își vad serios de chemarea lor. Biserici, case parohiale, îngrădiri la biserici se ridică pretutindeni. Nu mai amintim de cununarea concubinilor, la care pare că se întrec preoții noștri. Ne bucurăm sincer de această vie mișcare și activitatea laudabilă a preoților tineri, nădejdea de mâne a sfintei noastre biserici.

Spre știre și conformare aducem din nou la cunoștința generală că orele oficioase la cassa diecezană sunt numai între 9-12 a. m. Orice chestiune se poate aranja numai între aceste ore!

Preoții cari s'au asigurat pe viață la „Soc. Prima Ardeleană” nu pot să-și revoce contractul încheiat, decât numai prin centrala numitei societăți.

Salariile pe Ianuarie au fost ridicate dela stat și se pot ridica la Cassa diecezană în timpul orelor oficioase.

Note Oficiale.

Nr. 7934 B. 1935.

Potrivit adresei Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale Nr. 92,894 din 2 Decembrie 1935 se trage atențiune On. Preoțimeii parohiale, că îngroparea morților se face numai în locurile destinate special acestui scop adecă în cimitire.

Îngroparea morților în curțile bisericilor nu se poate face decât cu aprobarea consiliului sanitar superior.

On. Preoțime parohială este și rămâne responsabilă pentru neobservarea acestor dispozițiuni.

Caransebeș din ședința Consiliului eparhial ținută în 31 Ianuarie 1936.

Episcopul diecezan:
† Vasile

Nr 64 Pres. ex 1936.

Atragem atențiunea Oficiilor Parohiale ca cererile de dispensă pentru post, vârstă și înrudire să se înainteze în timp util și nicidecum în ultimul moment, anexându-se toate dovezile privitoare la data nașterii, strigărilor, cât și a gradului de înrudire.

Cererile neprevăzute cu aceste date nu se vor lua în considerare.

Caransebeș în 15 Februarie 1936.

Episcopul diecezan:

† Vasile

Nr. 978 Sc. 1936.

Societatea Mărășești a foștilor luptători din războiul din 1913-1916-1919 în dorința de a contribui la dezvoltarea propagandei naționale a elaborat un așa zis mărtișor pentru ziua de 1 Martie au prețul de 10 Lei bucata.

Plasarea acestora este liberă și când se va pune în circulație On. Oficii parohiale vor da concurs la o plasare cât mai numeroasă.

Caransebeș în 4 Februarie 1936.

Episcopul diecezan:

† Vasile

Convocare.

Nr. 169 ex 1936.

În înțelesul § 13 din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, Ven. Consiliu eparhial în ședința sa dela 28 Decembrie 1934 cu Nr. 158 ex 1934 a numit pe subsemnatul comisar consistorial pentru actul alegerii de protopresbiter în tractul protopresbiteral vacant al Bisericii-albe.

Efectuându-se toate cele necesare pentru îndeplinirea acestui act, în sensul § 15 din acelaș Regulament cu onoare convoc și declar de convocată **Adunarea protopresbiterală electorală a Bisericii-albe pe Sâmbătă, la 7 Martie 1936 ora 10¹/₂ a. m. în sf. biserică parohială din Răoajdia**, la care sunt invitați să participe atâ, On. membrii ordinari cât și cei aleși ad hoc preoți și mireni.

Sfânta liturgie cu chemarea Duhului Sfânt se va celebra la ora 9 a. m. în aceeași sfântă biserică.

Logoj, la 7 Februarie 1936.

Dr Aurel Mihaescu
protopresbiter, comisar consist

CONCURSE.

În baza ord. Ven. Consiliu eparhial Nr. 6485 B. ex. 1934, se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea postului de paroh la parohia de clasa II-a din Prisaca, devenită vacantă prin încetarea din viață a preotului Ioan Daicovici.

Emolumente:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 63 jug. cad.
2. Intravilanul cu casa parohială Nr. 65.
3. Birul parohial în natură (2 litri porumb).
4. Ștola cuprinsă în prezent, (a se vedea la oficiul parohial).

Alesul preot va avea să plătească toate dările către stat, după sesiunea parohia și locuință.

Recurenții își vor înalța cererile de concurs, adresate consiliului parohial din Prisaca, prin Prea Onor. Oficiu protopresbiterial din Caransebeș, având să se prezinte, în vre-o Duminică sau Sărbătoare în Sfânta Biserică, pentru a-și arăta dexteritatea, în oratorie și cântare, însă numai cu Arhierasca binecuvântare a Prea S. S. Părintelui Episcop Diecezan.

Prisaca, din ședința consiliului parohial, ținută la 16 Noemvrie 1934.

Gheorghe Bria

adm. paroh președinte

3—3

Maroevici Pavel

secretar

Nr. 6495 B. ex 1934.

Acest concurs se publică, cu aceea că birul parohial și veniturile stolare sunt cele uzitate și nu cele stabilite de către consiliul parohial.

Caransebeș, din ședința Cons. eparhial, ținută în 10 Decemvrie 1934.

Episcopul diecezan:

† Vasile

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa II-a din Banloc protopopiatul Ciacovei devenită vacantă în 8 Decemvrie 1935 prin moartea parohului Constantin Doboșan se escrie concurs pe baza decisului Ven. Consiliu eparhial din 21 Decemvrie 1935 Nr. 7458 B. — cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune parohială constatătoare din 32 jug. de pământ și 3 jug. izlaz, după care alesul paroh va avea să poarte toate dările.
2. Ștola și birul uzitat.
3. Folosința casei parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze recursele lor instruate conform „Regulamentului pentru parohii”. Prea On. Oficiu protopopesc din Ciacova având a se prezenta până înainte de alegere cu 8 zile, cu prealabila încuviințare a protopopului în sf. biserică pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântare.

În lista de candidare vor fi luați numai concurenții cari vor prezenta binecuvântarea Prea Sfințitului episcop diecezan de a concura la acest post.

Alegândul preot este obligat a respecta drepturile asigurate pe seama văduvei p. cotesse de Ven. Consiliu eparhial asupra venitului parohiei.

Banloc din ședința consiliului parohial ținută la 29 Decemvrie 1935.

Elisei Mureșianu

președinte.

1—3

Petru Chiu

notar.

În conțelegere cu mine: *Augustin Ghilezan* protopop.

Moara diecezană

din Caransebeș, situată în strada Ovid,
se dă în arendă.

Reflectanții primesc informațiuni în cancelaria secției economice a Consiliului eparhial ortodox român din Caransebeș în cursul orelor oficiului.

A apărut
mult îmbogățit,
în a III-a ediție

OCTOIH BOGAT

DE:

GEORGE CĂTANĂ
ÎNVĂȚĂTOR PENSIONAR.

Noua ediție cuprinde pe lângă rânduețile serviciilor divine dela toate sărbătorile, glasuri, podobiile glasurilor, troparele și condacele — rânduiala dela Paști, rânduiala înmormântării, a parastaselor, chemarea Duhului sfânt, etc. etc.

Cartea este îndreptar practic de mult folos pentru proești și cântăreții de strană. Se poate comanda la:
Librăria Diecezană Caransebeș.

Costul unui exempl. 150 Lei
plus 20 Lei porto postal